

Kravos, Marko: **Miš in kos.**

Ilustr. Anka Kočevar. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2025, 31 str.

| C – B stopnja, 1. stopnja

| Obuvala | Raznolikost | čevlji | družina | kosi | ljubezen | miši | prijateljstvo | ptice | različnost | živali v domišljiji



Prisrčna slikanica za otroke v predbralnem obdobju in 1. triletju OŠ, za družinsko in medgeneracijsko branje!

Besedilo je humorno, blago poučno in mestoma ritmizirano. Ilustracija je lepa, topla, z mnogo podrobnostmi. Slikanica je kot nalašč za branje »10 minut na dan« (kar je pobuda Bralne značke ob letošnjem NMSB 2025), vendar je obenem tako privlačna, da jo bo težko odložiti po tako kratkem času oz. jo bo mladi bralec spet in spet vzel v roke in nazadnje »povedal« tudi za bralno značko. 😊

Ne ustrašite se dolžine in številnih predlogov – izberite tisto, kar bo vaše otroke najbolj pritegnilo.

Spodbude za branje:

- Preberem besedilo. (Tudi če otroci že znajo brati, jim slikanico prvič preberem jaz, da uživajo ob poslušanju.)
- Kaj se dogaja v zgodbi? No, kaj se je zgodilo, kako se je zgodba končala? (Na kratko jo povzamemo: Prijatelja miš in kos v parku izpod klopi opazujeta različno obutev ljudi in ugebata, komu pripada. Neko noč pa vojaški čevlji v peskovniku povzročijo škodo in žalost, zato se jih lotita z golimi zobmi in kremplji. Ker sta miš in kos veliko skupaj, se jima zgodijo tudi skupni mladički, netopirčki.
- Besedilo beremo ponovno in opazujemo ilustracije. Ko miš in kos opazujeta različno obutev, ima vsak par čevljev svoj košček besedila (Vsak košček besedila ima svojo

- ilustracijo.) Ko pa se malo razgovorita o svojih izkušnjah, se besedilo sprosti in ugnezdi v dvostranske ilustracije.
- Lahko že sproti, sicer pa zagotovo ob drugem branju oz. opazovanju ilustracij opazimo, da se prijatelja ne pogovarjata le o namembnosti različnih čevljev, ampak tudi o tem, da jih ljudje izbirajo glede na to, da so jim všeč, da so praktični ...
- Prislunem pripombam mladih poslušalcev oz. bralcev, vključujem jih in jih spodbujam, da pripovedujejo o svojih izkušnjah. Posebej opozorimo tudi na to: »obuje in obleče naj se vsak po svoje« in da »včasih pa ni slabo niti, če si gol in bos!« Vsekakor pa, kakor pravi že podnaslov: »Ko si v čevljih, nisi bos.« (Glede na starost otrok se pogovorimo tudi o prenesenih pomenih teh povedi.)
- Pogovorimo se o najbolj dramatičnem dogodku, ko vojaški čevlji »comp, gromp, comp« vse pohodijo in pomendrajo. Gre za konkretno nasilje (na ilustraciji je videti, da so čevlji stopali po peskovniku in prevrnili tovornjak), toda tudi nasilje na splošno, in pisatelj nazorno opozori na nasilje med nami in na nasilje na svetu: »Kaj je treba krutosti? Zakaj ta hudobija grda?« (Spet glede na starost otrok spregovorimo o medvrstniškem nasilju. In celo o vojnih grozotah po svetu, če jih omenijo sami od sebe.) Pogovorimo se o tem, da sta se miš in kos preudarno skupaj lotila vojaških čevljev, z golimi zobmi in kremplji ... (Če se zberemo in sodelujemo, zmoremo marsikaj in ... malodane vse.)
- Pogovorimo se o tem, da sta se miš in kos vzljubila in na koncu zgodbe dobila polno gnezdo otrok, »vsak je bil poltič, polmiš. Netopirčki in netopirčice! Malo so bili kosmati, malo pernati in krilati.« (Tukaj si je pisatelj dovolil malo pesniške svobode, kot pravimo, da je poudaril, da se lahko razumemo, sodelujemo in ljubimo zelo različni ljudje, toda v živalskem svetu, no, netopir – ne tič ne miš – ima starše vendarle netopirje! Mentorice bodo najbrž opazile, da vsaj dvakrat v besedilu miš malo osvaja kosa, otroci pa bodo morda želeli preveriti v poučni knjigi, kako je v resnici z netopirji.)
- Pripoved Marka Kravosa je mestoma ritmizirana (npr. *Bosonoge vojske se nihče ne boji, ker nima nobene moči*), rad se tudi poigra z besedami (npr. kos bi želel postati kosmonavt, leteti že tako zna vse od rojstva).
- Toda najprej bomo pozorno pregledali ilustracije. Le-te so tako prevladujoče zelene in rjave, da se počutimo, kot da smo v parku. 😊 Obenem pa nudijo veliko podrobnosti, skupaj z otroki jih opazujemo in odkrivamo celo vrsto zgodb. (**S tem podrobnim opazovanjem vztrajamo, dokler je otrokom všeč**, ilustracije vsekakor spodbujajo pogovor in upovedovanje zgodb, spodbujajo domišljijo in vključevanje lastnih izkušenj.) To boste počeli, kakor bo vas neslo in zaneslo, mene nekako takole: Že na veznih listih vidimo, kako živahno je v parku. Samo moški v črnem gleda na mobi, sicer pa ... nekdo igra na dude, fant se je sezul in pustil čevlje in nogavice v travi in zdaj dela stojo na napeti vrvi, ojoj, nekdo že hodi po vrvi, fantič in mama sta obstala in ju opazujeta ... (in zdaj pogledam nadaljevanje še na zadnjih notranjih straneh), zdaj hodi po vrvi tisti, ki ga je prej moški nosil okrog vratu in je žongliral z žogicami, nekdo

- dela kolo na tleh (po obleki in obutvi ugotovim, da ni isti, ki je prej to počel na napeti vrvi), mož v črnem je pa po mobiju izvedel nekaj pomembnega, kajti zdaj s še dvema odraslima govorijo o tem, predvsem moški na levi se zdi razburjen ..., psiček, ki je na prvih dveh straneh tekel nekam dol z ilustracije, se je zdaj vrnil z raztrganim čevljem, deklica se igra z obročem, fant z loparjem udarja po žogici za badminton ..., ups, zakaj pa se moški na stolu nagiba ..., na ilustraciji pa ne vidim več fantiča v rdečih hlačah in njegove mame. Bomo vse te zgodbe spoznali in razvozlati, če pregledamo slikanico lepo počasi, stran za stranjo? No, pa dajmo. Na strani z naslovom sta miš in kos, takoj se vidi, da sta prijatelja. Na prvi dvostranski ilustraciji je na desni spodaj malo ponovljen prizor iz prvih dveh notranjih strani; v parku opazimo tekača, kolesarja, invalida na vozičku, nekateri so sami, nekateri v dvoje, v parku delajo tudi štirje vrtnarji, en otrok je na gugalnici, ob njem je ženska (mama?), v peskovniku se igrata dva otroka. In tako dalje: na naslednji enostranski ilustraciji nam ilustratorica približa predvsem dogajanje na peskovniku, zdaj je prišel tja tudi otrok (deček?) v rdečih hlačah. In tako dalje in tako dalje: sledimo zgodbam na teh večjih ilustracijah, povejmo, kaj se je zgodilo na peskovniku, potem ko so vrtnarji že končali z delom in so se približali vojaški škornji. Kdo je odnesel jokajočega dečka? In kdo mu je na naslednji ilustraciji priskočil na pomoč? Takole ali manj podrobno lahko gradimo glavno zgodbo (kako miš in kos opazujeta različne čevlje) in druge drobne zgodbe v parku, predvsem pa osrednji konflikt, ko se zgodba vojaških čevljev poveže z dogajanjem na peskovniku in pogumno vskočita kos in miš.
- Pojasnimo fraze, če nismo tega že opravili spotoma.
- Podnaslov *Ko si v čevljih, nisi bos* - bi lahko v prenesem pomenu pomenilo, da si usposobljen? Kaj ne omeni nekje pisatelj, da bi bila miška podkovana, prava grizlica? (FRAZELOGIJA, v pomoč mentorjem in staršem, da bodo povedali otrokom: čevelj žuli koga kje, dati na čevelj koga, stopiti v (čigave) čevlje (koga), stopiti v prevelike čevlje, stopiti v velike čevlje, Brez muje se še čevelj ne obuje., Le čevlje sodi naj kopitar., Voda še za v čevlj ni dobra. Vir: <https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=201&View=1&Query=%C4%8Develj>
 Bos: 1. ki ni obut: poleti je navadno bos; iti, hoditi bos; otroci tekajo bosi okrog hiše / obuti čevlj na boso nogo golo, brez nogavic; star. fant je bil bosih nog
 2. ki je brez podkev, nepodkovan: voziti z bosim konjem / star. bos voz neokovan
 3. ekspr. neosnovan, neresničen: taka trditev je bosa
 • ekspr. otroci so že skoraj bosi - imajo slabe čevlje, potrebni so novih; ekspr. ta je pa bosa - to ni res, to je izmišljeno; preg. kovačeva kobila je zmeraj bosa - pri poklicnih storitvah svojca pridejo domači zadnji na vrsto. Vir: <https://fran.si/iskanje?View=1&Query=bos>
- Kaj bomo rekli na koncu? Odlična slikanica, kajne, če nam z besedilom in ilustracijo nudi toliko reči? In kaj nam je bilo najbolj všeč? Najbrž prijateljstvo in sodelovanje med mišjo in kosom, ki sta sicer povsem različna, ampak se razumeta in zato marsikaj dosežeta. (Miš in kos sta si res zelo različna: miš je doma v podzemlju in je sesalec/glodalec, kos pa spada k pticam, letalcem in žvižgačem!).

Smo kaj pozabili? (Upoštevajmo predvsem vse, kar predlagajo otroci. Tisto jih namreč zanima.



Nadaljnje spodbude za branje:

- Vadimo branje: razdelimo vloge, eden je miš, drugi kos in tretji povezovalc. Ah, branje po vlogah je naporno. Besedilo bomo raje spontano odigrali!
- V besedilu je omenjeno, da kos pleše bos, pisatelj je zagotovo imel v mislih slovensko ljudsko »Pleši, pleši črni kos, kak' bom plesal, če sem bos? ... Ali jo znamo ali se jo bomo šele naučili?
- V besedilu je omenjena pravljica Ele Peroci *Muca copatarica*. Ali jo poznamo? Zakaj jo je pisatelj omenil na tistem mestu?
- Kdor želi, nariše svojo najljubšo obutev. Morda si tudi izmisli in celo zapiše kratko zgodbo s temi čevlji, morda celo resnično dogodivščino.
- Svoje čevlje razstavimo in si izmišljamo zgodbe, ne le o svojih, pač pa tudi o čevljih svojih sošolcev.
- Na bralno srečanje povabimo starše in stare starše. Skupaj preberemo besedilo in si ogledamo ilustracije v slikanici; prisluhnemo mnenjem drug drugega. (Stari) starši pripovedujejo, kakšna je bila obutev nekoč, v kakšnih čevljih so hodili v šolo idr.; če bodo pripovedovali v narečju, bo še toliko bolj zanimivo.
- Če otroci želijo, se lahko iz poučne literature poučimo o netopirjih. Informacije lahko poiščemo tudi na internetu, itak bo tako lažje in hitreje, pa dajmo, ampak skupaj z otroki!
- Zgodbo je napisal Marko Kravos. Zanimivo in privlačno piše! Poznamo še kakšno njegovo delo? Poglejmo v Priporočilnici: <https://www.bralnaznacka.si/sl/priporocene-knjige/?niz=kravos&type=31&search=I%C5%A1%C4%8Di>
- Ilustracije je ustvarila Anka Kočevlar. Dobro in lepo riše! Poznamo še kakšno slikanico, ki jo je ilustrirala? Tudi v Priporočilnici imamo eno: <https://www.bralnaznacka.si/sl/priporocene-knjige/o-decku-ki-je-imel-rad-pticke>
- V knjižnem kotičku v razredu naredimo razstavo njunih slikanic. Nekatere bomo prebrali skupaj, nekatere bodo prišle prav učenkam in učencem, da posežejo po njih, ko bomo imeli »10 minut branja na dan«. (Če bodo želeli, si jih bodo lahko izposodili, da bodo slikanico doma prebrali do konca in morda tudi drugim družinskim članom.)

Bi še kaj dodali? (Lahko bi dodali še marsikaj, ampak nekako je treba zadevo tudi zaokrožiti in končati ob pravem času.)

Spodbud kar ni konec:

- Poskrbimo, da se vsi otroci naučijo zavezati čevlje.
- Odslej čevlje in copate na hodniku oz. v garderobi dosledno pospravljamo.

Ko UI prebere moj zapis in predloge 😊 , dodaja svoje ... Nekatere morda lahko uporabimo:

- **Umetniški kotichek:** otroci naj izdelajo svojo domišljjsko obutev (iz papirja, kartona, blaga ...) in jo predstavijo kot "posebne čevlje" s čarobnimi lastnostmi.
- **Gibalna dejavnost:** pripravimo igro »Po čigavih čevljih stopam?« – otroci v vlogi miši in kosa hodijo po stopinjah različnih čevljev (narisane silhete na tleh) in ugibajo, komu pripadajo.
- **Razširitev na okoljsko temo:** ob ilustracijah se lahko pogovorimo o tem, kakšno sled puščamo v naravi (dobesedno z obutvijo in preneseno z našim ravnanjem).
- **Glasbena spremljava:** poiščemo pesmi, v katerih nastopajo čevlji ali ples (npr. ljudske pesmi, otroške pesmi) in jih zapojemo.
- **Igra vlog:** otroci odigrajo prizor, ko miš in kos "napadeta" vojaške čevlje – ob tem se lahko pogovarjamo o pogumu in pravičnosti.
- **Učna refleksija:** otroci lahko narišejo ali napišejo, v čigave čevlje bi sami radi stopili – metaforično (kdo jim je vzor, koga občudujejo).

Mag. Tilka Jamnik